गर्वीयत्वेन 'आगर्वादात्मनेपदिनः' (ग. सू. चुरादिः) इत्यात्मनेपदमेवेति विशेषः। [1]मृगया।

(1301) "मृङ् प्राणत्यागे" (VI-तुदादिः-1403. अक. अनि. आत्म.) 'मृणाति हिंसार्थे प्वादेर्मृङस्तु म्रियते पदम् ॥' (श्लो. 34) इति देवः। मारकः-रिका, मारकः-रिका, मुमूर्षकः-र्षिका, मेम्रीयकः-यिका; मर्ता-मर्त्री, मारयिता-त्री, मुमूर्षिता-त्री, मेम्रीयिता-त्री; इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि जौहोत्यादिकपिपर्तिवत् (1044) ज्ञेयानि। [2]म्रियमाणः[A], [3]मरिष्यन्-न्ती-ती, [श्वा][4]मुमूर्षन्, [5]अमृतम्, [6]मरः-अमरः, [B]दुर्मरम्,

---

1. 'परिचर्यापरिसर्यामृगयाऽटाट्यानामुपसंख्यानम्' (वा. 3-3-101) इति स्त्रियां भावादौ शप्रत्यये, अतो लोपे, णेर्गुणे च रूपम्। **मृगया**=आखेटकः। **'मृगि-कम्प्योः शविधिः'** इति वचनेन शप्रत्ययोऽत्रेति **क्षीरस्वामी**। नैतादृशं वचनं **भाष्यादिषु** दृश्यते। व्याकरणान्तरीयं वाक्यमिति **क्षी-टीका**।
2. शानचि, **'तुदादिभ्यः—'** (3-1-77) इति शप्रत्यये, 'रिङ् शयग्लिङ्क्षु' (7-4-28) इति रिङादेशे इयङादेशे च रूपमेवम्।
3. 'म्रियतेर्लुङ्लिङोश्च' (1-3-61) इत्यात्मनेपदस्य नियमितत्वात्, स्यप्रत्ययस्य च शित्प्रत्ययत्वादिनिदानाभावादत्र परस्मैपदं भवति। विस्तरस्तु **माधवधातुवृत्या-दिषु** बोध्यः। 'ऋद्धनोः स्ये' (7-2-70) इतीडागमोऽत्रेति विशेषः।
4. सन्नन्ताच्छतरि, 'इको झल्' (1-2-9) इति सनः कित्वात्, 'अज्झनगमां सनि' (6-4-16) इति दीर्घे, 'उदोऽनूपूर्वस्य' (7-1-102) इत्युकारे, रपरत्वे च, 'हलि च' (8-2-77) इति दीर्घः। अत्र, 'पूर्ववत् सनः' (1-3-62) इति शानज् न, **म्रियति**धातुमात्रस्यात्मनेपदनिमित्तत्वाभावात् शिल्लुङ्लिङां च निमित्तत्वात्। अतो यथासम्भवं परस्मैपदप्रयोग उपपन्नः। तथा च **भाष्ये** (3-1-7) प्रयुक्तम् 'श्वा मुमूर्षति' इति। अत्र शुनश्चेतनत्वात् जीवितस्य प्रियत्वात् व्याध्याद्यभिभवेऽपि तिर्यक्त्वात् मर्तुमिच्छा नास्तीत्यत इच्छार्थकस्सन् न, अपि तु 'आशंकायाम्—' (वा. 3-1-7) इति **वार्तिकेन** आशंकने (आशंसने) सन्-इति बोध्यम्। शङ्के, श्वा मुमूर्षति (**मुमूर्षन्** अस्ति) इति वाक्यार्थः। स्पष्टमिदं 'धातोः कर्मणः—' (3-1-7) इत्यत्र **भाष्य-कैय-टादिषु**।
5. न म्रियते इत्यमृतम्। 'मतिबुद्धिपूजार्थेभ्यश्च' (3-2-188) इत्यत्र **चका-रस्यानुक्तसमुच्चयार्थत्वात्** वर्तमाने क्तः। ततो नञ्समासः।
6. पचाद्यचि—**मरः**। नञ्समासे **अमरः** = देवः।

A. 'म्रियमाणः स सुग्रीवं प्रोचे सद्भावमागतः।' भ. का. 6.141.

B. 'अकाले दुर्मरमहो यज्जीवामस्त्वया विना ॥' भ. का. 6.14.